

особи фактично не здійснюють вищевикладені стягнення, а передають матеріали (документи) на розгляд до суду для подальшого розгляду і винесення рішення по справі.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок про те, що аналіз досвіду Великобританії у питаннях адміністративно-юрисдикційної діяльності свідчить про таке: 1) у практиці застосуванні різних заходів адміністративного впливу спостерігається недостатня системність і переплітання компетенції пенітенціарного керівництва та судів; 2) застосування заходів адміністративного примусу можливе як у судовому, так і позасудовому порядку, при чому нормативно-правові акти визначають неповний перелік випадків їх застосування керівництвом установ виконання покарань та судів. На практиці перевага надається зверненням керівників пенітенціарних установ до судів щодо вирішення питань застосування заходів примусу.

Список використаних джерел:

1. Досвід діяльності служби пробації Великої Британії, який вивчено під час службового відрядження до цієї країни міжвідомчої делегації від Державної пенітенціарної служби України протягом 19-24 березня 2012 року у рамках проекту Ради Європи «Підтримка в'язничної реформи в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/printable_article/631924;jsessionid=A2430E064794585608C9577A08AFEE3A.

2. Керівні положення з дисципліни в установах виконання покарання Великобританії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-prison-service>.

3. Поникаров В. А. Реализация административно-юрисдикционной деятельности в уголовно-исполнительной системе Российской Федерации (организационно-правовой анализ теории и практики) : монография / В. А. Поникаров. – Рязань : Академия права и управления Федеральной службы исполнения наказаний, 2008. – 213 с.

4. Законодательные акты Великобритании [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://docs.google.com/document/d/127IfTgb22...LRRVMSA1k/edit_

5. Южанин В. Е. Дисциплинарная система, применяемая в пенитенциарных учреждениях Англии / В. Е. Южанин // Пенитенциарный опыт Англии и возможности его реализации в уголовно-исполнительном законодательстве России и Белоруссии : материалы Международного научно-практического семинара (15 марта 2004 г.). – Рязань, 2004. – С. 35-45.

Стрілецький Й.В.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРАХ

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що аналіз судової практики свідчить про наявність серйозного конфлікту судових юрисдикцій при вирішенні земельних спорів, особливо за участю органів місцевого самоврядування, пов'язаних з розпорядженням ними землями комунальної

власності. Як наслідок, фактично однакові категорії спорів розглядають одночасно суди цивільної (господарської) та адміністративної юрисдикції.

Неоднорідність судової практики породжена тим, що для земельного права, як галузі права, характерним є застосування як адміністративно-правового, так і цивільно-правового методів правового регулювання суспільних відносин [1, с. 201].

З аналізу судової практики випливає, що при визначенні юрисдикції у земельних справах найбільше проблем виникає у спорах щодо визнання незаконними та (або) скасування рішень органів місцевого самоврядування про виділення земельних ділянок у власність або в користування юридичним та фізичним особам.

При цьому варто зауважити, що віднесення справ, де оспорювалися рішення, дії та бездіяльність суб'єктів владних повноважень у галузі земельних правовідносин, до адміністративної юрисдикції не викликало сумнівів ні в суддів, ні в юристів-практиків до 5 грудня 2006 р., коли Верховний Суд України (далі – ВСУ), за результатами перегляду рішень адміністративних судів у справі за позовом Товариства військових мисливців та рибалок Черкаського гарнізону до Черкаської обласної ради про визнання частково недійсними рішень про надання в користування земель мисливських угідь, прийняв постанову про закриття провадження у справі з тих підстав, що її помилково розглянуто в порядку адміністративного судочинства. Основною причиною прийняття цього рішення було те, що існування між сторонами спору про право виключає можливість розгляду справи в адміністративному суді [2].

Після цього ВСУ переглянув за винятковими обставинами низку аналогічних рішень адміністративних судів, де підставою для скасування зазначалося існування «спору про право».

В одних випадках ВСУ виходив з того, що спір з приводу законності рішення ради про надання земельної ділянки в користування є публічно-правовим, оскільки виник із публічно-правових відносин за участю суб'єкта владних повноважень, вимоги позивача стосуються перевірки правомірності рішення ради [3]. В інших справах ВСУ дійшов висновку, що при здійсненні повноважень власника землі сільська рада не є суб'єктом владних повноважень, обґрунтовуючи наявність спору «про право», який має приватноправовий характер [4].

Цю суперечність мало б усунути Рішення Конституційного Суду України (далі – КСУ), який 1 квітня 2010 р. ухвалив рішення № 10-рп/2010 у справі № 1-6/2010, яким встановлено що при розпорядженні землями комунальної власності місцеві ради діють як суб'єкти владних повноважень [5].

Здавалося, що з прийняттям рішення КСУ № 10-рп/2010 поставлено крапку в тривалому спорі судів різних видів юрисдикції з приводу розгляду земельних спорів з участю суб'єктів владних повноважень. Однак цього, не сталося. Менше як через місяць після прийняття вердикту КСУ ВСУ ухвалив рішення про закриття провадження у справі за позовом ТОВ «Агрофірма «Рубежівська» до Бучанської міської ради Київської області про визнання дій протиправними та скасування рішень про надання дозволу на виготовлення

технічної документації з оформлення договору оренди земельної ділянки, про затвердження проекту відведення земельної ділянки та про надання дозволу на її викуп. ВСУ вважав, що спір не належало розглядати за правилами КАС, оскільки рада тут виступала як суб'єкт цивільних правовідносин і мала такий самий правовий статус, що й інші учасники цих відносин.

При цьому, обґрунтовуючи свою позицію, ВСУ посилався на ті ж статті Конституції та Земельного кодексу, що й КСУ, але дійшов прямо протилежного висновку [6].

На нашу думку, при вирішенні питання про поширення компетенції адміністративних судів на розгляд спорів, що впливають із земельних правовідносин, слід урахувати те, що управління у сфері використання та охорони земель є організаційно-правовою діяльністю суб'єктів владних повноважень – органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які здійснюють її шляхом прийняття актів з дотриманням адміністративної процедури (ст. 26 закону «Про місцеве самоврядування в Україні», ст.6 закону «Про місцеві державні адміністрації», ч.1 ст.116 ЗК). Оскільки причиною виникнення цих спорів є дії не фізичної чи юридичної особи, а суб'єкта владних повноважень, то для оцінки його рішень, дій чи бездіяльності потрібне застосування спеціальних (передбачених лише в КАС: ст.2; чч.4, 5 ст.11; ч.2 ст.71) критеріїв, врахування принципу офіційності, презумпції вини суб'єкта владних повноважень. Тобто мають використовуватися процесуальні гарантії захисту особи від протиправних дій влади. При вирішенні питання про юрисдикцію при розгляді земельних спорів, де суб'єкт владних повноважень здійснює владні управлінські функції щодо реалізації права власності на землю, судам необхідно виходити з такого:

– суб'єкт владних повноважень може ставати учасником цих правовідносин виключно як носій владних повноважень, завдяки яким він забезпечує можливість фізичним та юридичним особам реалізувати своє право власності, при цьому розпоряджаючись об'єктами не приватної власності, а власності публічної;

– ці правовідносини не характеризуються рівністю сторін, ЗК встановлений особливий порядок вирішення органами державної влади та самоврядування земельних питань, передбачені певні обмеження повноважень для суб'єктів владних повноважень (ст.ст.116, 118, 121-124, 127,128, 129, 134 ЗК);

– приватноправовій формі відносин між владним суб'єктом та приватною особою має передувати публічно-правова форма (відповідне рішення органу, ст.ст.26, 59 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», ст.ст.6, 21 Закону «Про місцеві державні адміністрації»);

– органи державної влади та місцевого самоврядування при регулюванні земельних відносин зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України (ст.19 Конституції України) [7].

На нашу думку, у кожному конкретному випадку звернення до суду з вимогою про вирішення земельного спору, якщо стороною у справі буде орган державної влади чи орган місцевого самоврядування, насамперед варто проаналізувати, які ж саме виникли правовідносини: приватного чи публічно-

правового характеру на кожному з етапів виникнення спірних правовідносин. Якщо ж сторона в судовому порядку заявляє одночасно вимоги публічно-правового та приватноправового характеру, то слід визначити, що є першопричиною порушення її прав та законних інтересів. Виходячи з цього обирати суд відповідної юрисдикції.

З метою приведення практики судів загальної юрисдикції у відповідність з вищезгаданим рішенням Конституційного Суду України, пропонуємо внести зміни до ч. 2. ст. 17 КАС України, доповнивши її п.8 наступним положенням: **спори за участю суб'єктів владних повноважень що виникають у зв'язку з розпорядженням ними землями державної чи комунальної власності за винятком спорів, щодо укладення, виконання та розірвання цивільно-правових (господарських) договорів.**

Список використаних джерел:

1. Бевзенко В.М. Земельні правовідносини як предмет юрисдикції адміністративних судів // Адміністративне право і процес : науково-практичний журнал / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – № 2 (8). – С. 198-218.
2. Верховний Суд України: постанова від 05.12.2006 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/3384437>.
3. Верховний Суд України: постанова від 25.03.2008 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1874928>.
4. Верховний Суд України: постанова від 22.12.2009 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/7417995>.
5. Рішення Конституційного Суду України від 01.04. 2010 р. № 10-рп/2010 у справі № 1-6/2010 за поданням Вищого адміністративного суду щодо офіційного тлумачення положень ч.1 ст.143 Конституції, пп.«а», «б», «в», «г» ст.12 Земельного кодексу, п.1 ч.1 ст.17 Кодексу адміністративного судочинства [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-10>.
6. Верховний Суд України: постанова від 27.04.2010 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://document.ua/proviznannja-dii-protipravnimi-ta-skasuvannja-rishen-doc41759.html>.
7. Гончар Л. У сфері земельних відносин загальносуспільні інтереси переважають над приватними інтересами окремих власників [Електронний ресурс] / Л. Гончар // Газета «Закон і Бізнес». – 27.05.2011. – Адміністративне право. – № 21 (1008). – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/3250-publichna_dominanta_v_spori_z_vladoyu.html